

3 4 6

Suomalaisen viittomakielen taitotasokuvaimet ja arviointikriteerit

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Yleiset
kielitutkinnot

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Suomalaisen viittomakielen taitotasokuvaimet ja arviointikriteerit

Jyväskylän yliopisto/
Soveltavan kielentutkimuksen keskus
Yleiset kielitutkinnot
Jyväskylä 2019

Jyväskylän yliopisto
Soveltavan kielentutkimuksen keskus
PL 35
40014 Jyväskylän yliopisto
www.jyu.fi/solki
yki-info@jyu.fi

© Jyväskylän yliopisto/Soveltavan kielentutkimuksen keskus, Yleiset kielitutkinnot

ISBN 978-951-39-7674-3 (nid.)
ISBN 978-951-39-7675-0 (PDF)

Yliopistopaino, Jyväskylä, 2019

Suomalaiseen viittomakieleen on kehitetty taitotasokuvaimet ja arviointikriteerit Yleisissä kielitutkinnoissa Jyväskylän yliopiston Soveltavan kielentutkimuksen keskuksessa yhteistyössä viittomakielen asiantuntijoiden kanssa. Yleisten kielitutkintojen (YKI) taitotasosteikko on kuusiportainen (1–6) ja se on linkitetty Eurooppalaisen viitekehyksen (EVK) taitotasosteikkoon (A1–C2).

Suomalaisen viittomakielen taitotasokuvaimet ja arviointikriteerit on luotu Yleisten kielitutkintojen käyttötarkoituksia varten, mutta niitä voidaan käyttää soveltaen viittomakielen opetuksen, arvioinnin ja itsearvioinnin tukena.

Taitotasokuvaimet kuvaavat viittomakielen taidon kehittymistä kolmessa taidossa: viittomakielen ymmärtäminen, viittomakielen itsenäinen tuottaminen ja viittomakielinen keskustelu.

Arviointikriteerien avulla viittomakielen taitoa on mahdollista arvioida itsenäisen tuottamisen ja keskustelun taidoissa. Arviointikriteerit sisältävät yksityiskohtaisen kuvauksen viittomakielen taidosta, ja niiden avulla pystytään tarkastelemaan kielinoppijan taitoa analyyttisesti piirre kerrallaan.

Lisäksi kielitaidon tasojen kuvausasteikossa esitetään tiivistetty yleiskuvaus viittomakielen taidosta eri taitotasolla.

Suomalaisen viittomakielen taitotasokuvainten ja arviointikriteerien perustana ovat Eurooppalaisen viitekehyksen kielitaidon tasojen kuvausasteikot ja sen lisäksi Yleisten kielitutkintojen taitotasojen kuvaukset ja arviointikriteerit sekä Euroopan neuvoston PRO-Sign -hankkeessa kehitetyt viittomakielen taitotasojen kuvaukset. Myös Yleisten kielitutkintojen ja PRO-Sign -hankkeen kielitaidon tasojen kuvaukset on linkitetty Eurooppalaiseen viitekehukseen.

Taitotasokuvaimet ja arviointikriteerit validoitiin vuosina 2017–2018. Kaksipäiväisiä validointitilaisuuksia oli neljä, ja niihin osallistui 8–13 suomalaisen viittomakielen asiantuntijaa kerrallaan. Validointitilaisuuksissa asiantuntijat laativat yhteiseen näkemykseen perustuvan kuvauksen suomalaisen viittomakielen taidon kehittymisestä.

Haluamme kiittää kaikkia validointitilaisuuksissa asiantuntijoina toimineita: Outi Ahonen, Ulla-Maija Haapanen, Leena HUUHTANEN, Hely Korte, Juha Manunen, Päivi Mäntylä, Pekka Pasanen, Outi Pippuri, Terhi Rissanen, Anu Savolainen, Nina Sivunen, Suvi Sjöroos, Pia Taalas, Ritva Takkinen, Maritta Tarvonen-Jarva ja Riitta Vivolin-Karén.

Erityiskiitos Nina Sivuselle, Ulla-Maija Haapaselle ja Juhana Saloselle, jotka jo ennen varsinaista validointityöskentelyä tuottivat kuvaimista ja kriteereistä ensimmäiset versiot. Lisäksi suuri kiitos Netta Keski-Levijoelle, Nina Sivuselle, Anu Savolaiselle, Ulla-Maija Haapaselle ja Jere Jaatiselle, jotka vastasivat kuvainten ja kriteerien toteutuksesta suomalaisella viittomakielellä. Viitotut taitotasokuvaimet ja arviointikriteerit löytyvät Yleisten kielitutkintojen [www-sivuilta](http://www.sivuilla):

<https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/solki/yki>

Jyväskylässä 1.2.2019

Sari Ohranen, Sari Ahola ja Reeta Neittaanmäki

VIITTOMAKIELEN YMMÄRTÄMISEN TAITOTASOKUVAIMET

TASO 6

Ymmärtää vaikeuksitta kaikenlaista viittomista ja viitottuja verkkotekstejä silloinkin, kun kyse on taitavan viittojan nopeasta viittomisesta ja jos on jonkin verran aikaa tutustua viittojan tyyliin. Viittojen kielelliset vaihtelut ja hienot tyylierot tuottavat harvoin vaikeuksia.

TASO 5

Ymmärtää lähes kaikenlaista viittomista, keskustelua ja viitottua verkkotekstiä, mutta joskus ymmärtäminen voi vaatia ponnistelua, jos asioiden välisiin suhteisiin vain viitataan eikä niitä ilmaista täsmällisesti. Ymmärtää monimutkaisia ohjeita ja kaikenlaista argumentointia, jos aihepiiri on suhteellisen tuttu. Viittojen kielelliset vaihtelut tuottavat joskus ymmärtämisvaikeuksia.

TASO 4

Ymmärtää melko pitkää normaalitempoista viittomista ja keskustelua pienryhmässä yleisistä aihepiireistä tai katseltaessa viitottua verkkotekstiä, mutta yksityiskohtia saattaa jäädä ymmärtämättä. Ymmärtää yhdellä kädellä viitottuja tekstejä. Abstraktit aiheet, nopea arkityylinen viittominen ja viittojen kielelliset vaihtelut vaikeuttavat ymmärtämistä.

TASO 3

Ymmärtää normaalitempoista yhtäjaksoista viittomista, jos aihepiiri on tuttu ja liittyy jokapäiväiseen elämään. Ymmärtää keskeisen ajatuksen selkeästä ja melko normaalitempoisesta viitotusta verkkotekstistä, joka koskee ajankohtaisia asioita. Normaalitempoinen viittominen tuottaa usein ymmärtämisvaikeuksia, jos aihepiiri on vieras tai viitottu jakso on pitkä.

TASO 2

Ymmärtää hidasta ja selkeää viittomista, joka käsittelee jokapäiväisiä ja tuttuja asioita. Ymmärtää tutuista ja helpotajuisista aiheista helposti tunnistettavia tietoja ja toimintaohjeita. Pitkät viittomisjaksot ja laajat kokonaisuudet ovat vaikeita ymmärtää.

TASO 1

Ymmärtää hyvin hitaasta ja selkeästä viittomisesta perusilmauksia ja kuvailevia ilmauksia, jotka liittyvät suoraan omaan elämään tai koskevat välitöntä konkreettista ympäristöä. Ymmärtää pitkien taukojen avulla lyhyiden, selkeiden ja yksinkertaisten viestien ja tiedotusten keskeisen ajatuksen.

VIITTOMAKIELEN ITSENÄISEN TUOTTAMISEN TAITOTASOKUVAIMET

TASO 6

Viittoo erittäin sujuvasti, ja viittomisessa esiintyy vain satunnaisesti piirteitä, jotka eivät ole viitotun kielen mukaisia. Pystyy ilmaisemaan täsmällisesti hienojakin merkitysvivahteita, käyttämään viittomakielisiä idiomaattisia ilmauksia monipuolisesti sekä varioimaan viittomistaan kielellisesti, kulttuurisesti ja sisällöllisesti tilanteeseen sopivalla tavalla.

TASO 5

Viittoo sujuvasti ilman, että olisi useinkaan selvää tarvetta hakea ilmauksia. Pystyy esittämään selkeän, yksityiskohtaisen kuvauksen monimutkaisesta aiheesta. Osaa käyttää viittomakielisiä idiomaattisia ilmauksia ja pystyy ilmaisemaan tyylieroja hyvin. Harvinaisten viittomien ja joidenkin monimutkaisten teksti- ja ilmausrakenteiden käyttö saattaa joskus tuottaa vaikeuksia.

TASO 4

Selviää melko hyvin vieraammissakin viestintätilanteissa. Pystyy esittämään ja perustelemaan mielipiteensä ymmärrettävästi sekä kuvailemaan näkemäänsä, kuulemaansa ja kokemaansa. Pystyy ilmaisemaan eriaisteisia tunnetiloja ja tuomaan esille tapahtumien ja kokemusten henkilökohtaisen merkityksen. Käyttää vain harvoin kiertoilmauksia arkielämän puhetilanteissa kielitaidon puutteellisuuden vuoksi.

TASO 3

Pystyy esittämään suhteellisen sujuvasti (lähinnä peräkkäisenä luettelona) kuvauksen erilaisista tutuista, itseään kiinnostavista aiheista. Pystyy kertomaan ja kuvaamaan lyhyesti kokemuksia, tunteita ja unelmia. Pystyy kertomaan lyhyen tarinan. Viittominen voi olla melko hidasta, mutta epäluontevia katkoja ei esiinny kovin paljon. Tulee ymmärretyksi kielellistä ja/tai artikulaatiosta johtuvista puutteistaan huolimatta.

TASO 2

Pystyy esittelemään tai kuvaamaan lyhyiden ja yksinkertaisten fraasien ja ilmauksien muodostamien luetteloiden avulla oman elin- tai työympäristönsä jokapäiväisiä asioita, kuten ihmisiä ja arkipäivän rutiineja. Kielitaito rajaa kuitenkin paljon sitä, mitä asioita viittoja pystyy käsittelemään. Viittominen voi olla edelleen hidasta. Artikulaatio ja/tai kielenhallinta ei aina ole kohdekielenomaista, mikä vaatii vastaanottajalta paljon ja vaikeuttaa viestin perillemenoa.

TASO 1

Pystyy tuottamaan yksittäisiä viittomia ja erittäin lyhyitä ja yksinkertaisia ilmauksia, jotka käsittelevät viittojaa itseään sekä välittömiä ja jokapäiväisiä tarpeita. Viittominen on hidasta ja katkonaista. Käyttää eleitä ja/tai sormittaa tullakseen ymmärretyksi.

VIITTOMAKIELISEN KESKUSTELUN TAITOTASOKUVAIMET

TASO 6

Pystyy keskustelemaan sujuvasti ja tarkoituksenmukaisesti ilman, että kieli mitenkään rajoittaa vuorovaikutusta. Pystyy korjaamaan ilmaisuaan ja kiertämään vaikeudet sulavasti ja huomaamattomasti. Osaa ilmaista itseään erittäin sujuvasti ja spontaanisti myös monimutkaisissa ja vaativissa keskustelutilanteissa sekä pystyy ilmaisemaan täsmällisesti hienojakin merkitysvaihteita.

TASO 5

Osaa käyttää kieltä joustavasti ja monipuolisesti sosiaalisiin tarkoituksiin, kuten jakamaan kokemuksia ja tunteita sekä ilmaisemaan huumorin eri sävyjä. Osaa ilmaista itseään sujuvasti ja spontaanisti. Joutuu vain harvoin hakemaan ilmauksia, mutta käsitteellisesti vaikeissa aiheissa voi esiintyä kielellistä epärointiä tai kiertoilmausten käyttöä.

TASO 4

Selviää keskusteluista melko sujuvasti, spontaanisti ja täsmällisesti käsiteltäessä yleisiä, koulutukseen, ammattiin tai vapaa-aikaan liittyviä aiheita ja pystyy osoittamaan ymmärrettävästi ajatusten väliset suhteet. Selviää melko hyvin sekä virallisissa että epävirallisissa keskustelutilanteissa ja pystyy yleensä muotoilemaan tekstiään tilanteen mukaan.

TASO 3

Pystyy osallistumaan valmistautumatta tuttuja aiheita käsitteleviin keskusteluihin, jotka ovat itseä kiinnostavia tai jotka liittyvät viittojan arkielämään, esimerkiksi perheeseen, harrastuksiin, työhön, matkustamiseen ja ajankohtaisiin asioihin. Pystyy ilmaisemaan perustunteita ja reagoimaan tunteenilmauksiin. Tulee ymmärretyksi siitä huolimatta, että siirtää äidinkielen tai muiden kielten rakenteita ja viittomistoa/sanastoa kohdekielen, ja artikulaatio saattaa olla selvästi ei-kohdekielenomaista.

TASO 2

Pystyy esittämään kysymyksiä ja vastaamaan kysymyksiin sekä vaihtamaan ajatuksia ja tietoja jokapäiväisistä aiheista tutuissa arkielämän tilanteissa. Selviää yksinkertaisista ja tavanomaisista lyhyistä keskustelutilanteista, kun keskustelukumppani auttaa ja korjaa tarvittaessa, mutta ymmärtää harvoin riittävästi pitääkseen keskustelua yllä.

TASO 1

Osaa kysyä ja vastata yksinkertaisiin kysymyksiin, jotka käsittelevät hyvin tuttuja arkielämän tilanteita ja lähiympäristöä, sekä osaa käyttää tavallisimpia lyhyitä ja yksinkertaisia ilmauksia. Pystyy esittämään, tervehtimään ja hyvästelemään. Selviää kaikkein yksinkertaisimmista keskustelutilanteista, jos keskustelukumppani toistaa selkeästi ja hitaasti sekä muotoilee uudelleen sanottavansa.

VIITTOMAKIELEN ITSENÄISEN TUOTTAMISEN ARVIOINTIKRITEERIT

TASO 6 YLEISKRITEERIT

Viittoo erittäin sujuvasti, ja viittomisessa esiintyy vain satunnaisesti piirteitä, jotka eivät ole viitotun kielen mukaisia. Pystyy ilmaisemaan täsmällisesti hienojakin merkitysvaihteita, käyttämään viittomakielisiä idiomaattisia ilmauksia monipuolisesti sekä varioimaan viittomistaan kielellisesti, kulttuurisesti ja sisällöllisesti tilanteeseen sopivalla tavalla.

SUJUUVUUS

Pystyy ilmaisemaan itseään erittäin sujuvasti ja luontevasti pitkissäkin teksteissä. Ilmaisua on viittomakielisesti rytmitettyä ja varmaa. Epäröinti on hyvin harvinaista.

JOUSTAVUUS

Pystyy joustavasti muotoilemaan ajatuksiaan uudelleen käyttämällä erilaisia kielellisiä muotoja karsiakseen epäselvyyksiä, tarkentaakseen ja osoittaakseen painotuksia sekä sovittaakseen viittomiansa vastaanottajien ja tilanteiden mukaan.

KOHERENSSI/ SIDOSTEISUUS

Pystyy tuottamaan sisällöltään ja muodoltaan johdonmukaista tekstiä halliten monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti erilaisia tekstin jäsentämistapoja sekä esityksen yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta edistäviä sidoskeinoja.

VIITTOMAKIELISEN ILMAISUN TARKKUUS/ LAAJUUS

Hallitsee erittäin laajan viittomiston, ja ilmaukset ovat tarkkoja ja varioivia. Käyttää johdonmukaisesti ja asianmukaisesti viittomakielelle ominaisia ilmauksia ja sivumerkitykset esiin tuovia ilmauksia (esim. ironiaa, leikinlaskua). Pystyy ilmaisemaan hienoimpiakin merkitysvaihteita täsmällisesti.

ARTIKULAATIO/ FONOLOGINEN HALLINTA JA RAKENTEIDEN TARKKUUS

Hallitsee monimutkaiset rakenteet johdonmukaisesti. Tekstissä esiintyy vain joitakin satunnaisia lipsahduksia. Osaa varioida artikulaatiota ja käyttää monimutkaisia lauserakenteita ilmaistakseen hienojakin merkitysvaihte-eroja. Käyttää ilmeitä ilmaisutakseen hienoimpiakin sivumerkityksiä.

LUOVA VIITTOMINEN JA TIEDON VÄLITTÄMINEN

Osaa käyttää viittomisessaan sujuvasti valittuun teksti- ja tyyliin sopivia kielellisiä elementtejä. Osaa rikastaa ja elävöittää asioiden ja tilanteiden kerrontaa ja kuvailua ilmeikkäästi ja kiinnostavasti.

TASO 5 YLEISKRITEERIT

Viittoo sujuvasti ilman, että olisi useinkaan selvää tarvetta hakea ilmauksia. Pystyy esittämään selkeän, yksityiskohtaisen kuvauksen monimutkaisesta aiheesta. Osaa käyttää viittomakielisiä idiomaattisia ilmauksia ja pystyy ilmaisemaan tyylieroja hyvin. Harvinaisten viittomien ja joidenkin monimutkaisten teksti- ja ilmaisurakenteiden käyttö saattaa joskus tuottaa vaikeuksia.

SUJUUVUUS

Pystyy ilmaisemaan itseään luontevasti, sujuvasti ja spontaanisti. Vain käsitteellisesti vaikeissa aiheissa voi esiintyä kielellistä epäröintiä. Osaa yleensä tauottaa ja rytmittää viittomisensa luontevasti.

JOUSTAVUUS

Pystyy tavanomaisissa ja vieraamissakin tekstilajeissa sovittamaan ilmauksensa tarkoituksen ja tilanteen muodollisuusasteen ja vastaanottajan mukaan.

KOHERENSSI/ SIDOSTEISUUS

Pystyy tuottamaan selkeää ja loogisesti etenevää tekstiä sekä hallitsee hyvin tekstin jäsentämistapoja ja sidoskeinoja. Pystyy esittämään viittaussuhteiltaan selkeää ja yksityiskohtaista tekstiä käyttäen mm. monia konstruoidun toiminnan elementtejä. Pystyy yhdistelemään alateemoja ja tarkentamaan tiettyjä yksityiskohtia sekä täydentämään esitystään sopivalla lopetuksella.

VIITTOMAKIELISEN ILMAISUN TARKKUUS/ LAAJUUS

Hallitsee hyvin yleisiä aihepiirejä koskevan viittomiston. Osaa käyttää vaihtoehtoisia ilmaisutapoja. Käyttää viittomakielelle ominaisia ilmauksia luontevasti ja monipuolisesti. Pystyy ilmaisemaan täsmällisesti esimerkiksi varmuutta, epävarmuutta, luottamusta, epäilyä ja todennäköisyyttä.

ARTIKULAATIO/ FONOLOGINEN HALLINTA JA RAKENTEIDEN TARKKUUS

Hallitsee lähes kaikki rakenteet. Harvoin esiintyvissä rakenteissa voi kuitenkin esiintyä joitakin epäluontevia muotoja. Osaa varioida artikulaatioita ja käyttää lauserakenteita oikein ilmaistakseen merkitysvivahteiden eroja. Viittomislipsahdukset ovat vähäisiä. Käyttää ilmeitä luontevasti.

LUOVA VIITTOMINEN JA TIEDON VÄLITTÄMINEN

Pystyy viittomaan selkeitä, yksityiskohtaisia, hyvin rakenneltuja ja kehitettyjä kuvauksia ja tekstejä erilaisista aiheista luontevalla tyyllillä, joka sopii ajatellulle kohdeyleisölle. Osaa käyttää viittomisessaan valittuun teksti- ja tyyllilajiin sopivia kielellisiä elementtejä.

VIITTOMAKIELEN ITSENÄISEN TUOTTAMISEN ARVIOINTIKRITEERIT

TASO 4 YLEISKRITEERIT

Selviää melko hyvin vieraammissakin viestintätilanteissa. Pystyy esittämään ja perustelemaan mielipiteensä ymmärrettävästi sekä kuvailemaan näkemäänsä, kuulemaansa ja kokemaansa. Pystyy ilmaisemaan eriasteisia tunnetiloja ja tuomaan esille tapahtumien ja kokemusten henkilökohtaisen merkityksen. Käyttää vain harvoin kiertoilmauksia arkielämän puhetilanteissa kielitaidon puutteellisuuden vuoksi.

SUJUUVUUS

Viittominen on sujuvaa. Pitkät tauot ovat harvinaisia, mutta satunnaista ja huomattavissa olevaa epärointiä esiintyy silloin tällöin rakenteita ja ilmauksia etsiessä. Viittomisen rytmi on pääosin hallussa.

JOUSTAVUUS

Pystyy tavanomaisissa ja joskus vieraammissakin tekstilajeissa sovittamaan ilmauksensa tarkoituksen, vastaanottajan ja tilanteen mukaan.

KOHERENSSI/ SIDOSTEISUUS

Osa käyttää konstruoidun toiminnan yleisimpiä elementtejä, esimerkiksi roolin- ja näkökulman vaihtoa sekä paikantamista, melko sujuvasti. Osa käyttää melko hyvin erilaisia kielen sidoskeinoja osoittaakseen asioiden ja ajatusten väliset viittaus-suhteet sekä saadakseen aikaan selkeän ja johdonmukaisen tuotoksen. Pitkissä teksteissä voi esiintyä jonkin verran koherenssin puutetta.

VIITTOMAKIELISEN ILMAISUN TARKKUUS/ LAAJUUS

Pystyy ilmaisemaan sanottavansa tarkasti ja melko yksityiskohtaisesti ja pystyy varioimaan kielellisiä ilmauksia. Hallitsee useimpia yleisiä aihepiirejä koskevan viittomiston. Viittomat voivat olla joskus epätarkkoja, mutta ne eivät estä ymmärtämistä. Osa käyttää viittomakielelle ominaisia ilmauksia melko monipuolisesti.

ARTIKULAATIO/ FONOLOGINEN HALLINTA JA RAKENTEIDEN TARKKUUS

Hallitsee rakenteet suhteellisen hyvin. Rakenteissa esiintyy vähäisiä puutteita, jotka eivät yleensä aiheuta väärinkäsityksiä. Artikulaatio on selkeää, vaikka viittomisessa on joskus puutteita. Käyttää ilmeitä melko luontevasti.

LUOVA VIITTOMINEN JA TIEDON VÄLITTÄMINEN

Pystyy viittomaan melko selkeitä, yksityiskohtaisia kuvauksia todellisista tai kuvitteellisista tapahtumista ja kokemuksista sekä osoittamaan ajatusten väliset yhteydet ja seuraamaan tekstilajin vakiintuneita käytänteitä. Pystyy korostamaan olennaisia seikkoja ja esittämään asiaankuuluvia, esitettävää asiaa tukevia esimerkkejä. Pystyy esittämään mielipiteensä johonkin ajankohtaiseen aiheeseen liittyvästä asiasta ja tuomaan esiin eri vaihtoehtojen etuja ja haittoja.

TASO 3 YLEISKRITEERIT

Pystyy esittämään suhteellisen sujuvasti (lähinnä peräkkäisenä luetelona) kuvauksen erilaisista tutuista, itseään kiinnostavista aiheista. Pystyy kertomaan ja kuvaamaan lyhyesti kokemuksia, tunteita ja unelmia. Pystyy kertomaan lyhyen tarinan. Viittominen voi olla melko hidasta, mutta epäluontevia katkoja ei esiinny kovin paljon. Tulee ymmärretyksi kielellisistä ja/tai artikulaatiosta johtuvista puutteistaan huolimatta.

SUJUUVUUS

Viittominen on melko sujuvaa, mutta rytmin hallinnassa on vielä puutteita. Pidempiä taukoja tai epäluontevia katkoja esiintyy esimerkiksi viittomia haettaessa tai siirryttäessä viittomisesta sormittamiseen. Osaa käyttää yleisimpiä fraaseja melko sujuvasti. Turvautuu vielä satunnaisesti sormittamiseen tai muun viitotun kielen viittomiin.

JOUSTAVUUS

Pystyy selviytymään arkipäivän viestintätilanteista melko hyvin, mutta muodollisen ja epämuodollisen rekisterin erottaminen voi olla puutteellista. Pystyy hyödyntämään yksinkertaista kieltä joustavasti ja yleensä ilmaisemaan sanottavansa.

KOHERENSSI/ SIDOSTEISUUS

Pystyy yhdistämään ilmauksia yhtenäiseksi ja johdonmukaiseksi tekstiksi, vaikka sidoskeinojen käyttö voi olla puutteellista tai toistavaa. Käyttää satunnaisesti sellaisia kiertoilmauksia, jotka rikkovat tekstin yhtenäisyyden. Tilankäyttöä, esimerkiksi paikantamista ja monisuuntaisia viittomia, on nähtävissä teksteissä.

VIITTOMAKIELISEN ILMAISUN TARKKUUS/ LAAJUUS

Pystyy ilmaisemaan sanottavansa ymmärrettävästi ja melko tarkasti. Ilmaisuu on epätarkkaa ja toistavaa, kun kyseessä on käsitteellinen asia, vieras aihe tai vieras tekstilaji. Hallitsee riittävän laajan viittomiston tullakseen toimeen jokapäiväisissä viestintätilanteissa (esim. perheen kanssa, töissä, harrastuksissa). Käyttää joitakin yksinkertaisia viittomakielelle ominaisia ilmauksia.

ARTIKULAATIO/ FONOLOGINEN HALLINTA JA RAKENTEIDEN TARKKUUS

Rakenteiden käyttö on kohdekielen mukaista tutuissa tilanteissa. Vaativammassa tilanteissa rakenteiden käyttö on epäluontevaa, mutta viesti tulee kuitenkin ymmärretyksi. Artikulaatiovirheitä on vielä jonkin verran, ja ne toistuvat samoissa kohdissa, mutta teksti on selvästi ymmärrettävää. Ilmeiden käyttö voi olla vielä vähäistä.

LUOVA VIITTOMINEN JA TIEDON VÄLITTÄMINEN

Pystyy esittämään yksityiskohtia sisältäviä kuvauksia tutuista, itseään kiinnostavista aiheista. Pystyy selostamaan ja kuvaamaan yksinkertaisesti omia kokemuksia, tunteita ja unelmia. Pystyy esittämään lyhyesti syitä ja selityksiä mielipiteille, suunnitelmille ja toiminnoille.

VIITTOMAKIELEN ITSENÄISEN TUOTTAMISEN ARVIOINTIKRITEERIT

TASO 2 YLEISKRITEERIT		
	<p>Pystyy esittelemään tai kuvaamaan lyhyiden ja yksinkertaisten fraasien ja ilmauksien muodostamien luetteloiden avulla oman elin- tai työympäristönsä jokapäiväisiä asioita, kuten ihmisiä ja arkipäivän rutiineja. Kielitaito rajaa kuitenkin paljon sitä, mitä asioita viittoja pystyy käsittelemään. Viittominen voi olla edelleen hidasta. Artikulaatio ja/tai kielenhallinta ei aina ole kohdekielenomaista, mikä vaatii vastaanottajalta paljon ja vaikeuttaa viestin perillemenoa.</p>	
<p>SUJUUVUUS</p> <p>Pystyy tekemään itsensä ymmärrettäviksi lyhyissä, aihepiireiltään tutuissa tilanteissa, vaikka tauot ja epäroinit ovat hyvin tavallisia. Korvaa aika ajoin ilmaisuaan sormittamalla tai eleillä/kuvailemalla tai käyttämällä muun viitotun kielen viittomia.</p>	<p>JOUSTAVUUS</p> <p>Hallitsee fraaseina oppimiaan yksinkertaisia ilmauksia ja pystyy käyttämään niitä arkipäiväisissä viestintätilanteissa.</p>	<p>KOHERENSSI/ SIDOSTEISUUS</p> <p>Pystyy yhdistämään yksinkertaisia lauseita lyhyeksi tekstiksi käyttämällä muutamia kieliopillisia sidoskeinoja, kuten osoituksia ja ei-manuaalisia keinoja. Tilan ja suuntien käyttöä, esimerkiksi paikantamista, on nähtävissä jonkin verran.</p>
<p>VIITTOMAKIELISEN ILMAISUN TARKKUUS/ LAAJUUS</p> <p>Pystyy ilmaisemaan asiat yksinkertaisesti tutuissa rutiininomaisissa tilanteissa. Osaa käyttää suppeaa konkreettisiin ja jokapäiväisiin tarpeisiin liittyvää viittomistoa.</p>	<p>ARTIKULAATIO/ FONOLOGINEN HALLINTA JA RAKENTEIDEN TARKKUUS</p> <p>Käyttää joitakin yksinkertaisia rakenteita oikein, mutta perusrakenteiden käyttö on puutteellista. Artikulaatio ja/tai kielenhallinta ei ole kohdekielenomaista. Viittojan tekstin ymmärtäminen vaatii vastaanottajalta vielä jonkin verran ponnistelua. Ilmeiden käyttö voi olla hyvin vähäistä.</p>	<p>LUOVA VIITTOMINEN JA TIEDON VÄLITTÄMINEN</p> <p>Pystyy esittelemään tai kuvaamaan lyhyiden ja yksinkertaisten fraasien ja ilmauksien muodostamien luetteloiden avulla oman elin- tai työympäristönsä jokapäiväisiä asioita. Pystyy selittämään, mitä voi ja ei voi tehdä, mitä osaa ja ei osaa tehdä sekä mistä pitää ja ei pidä.</p>

<p>TASO 1 YLEISKRITEERIT</p>	<p>Pystyy tuottamaan yksittäisiä viittomia ja erittäin lyhyitä ja yksinkertaisia ilmauksia, jotka käsittelevät viittojaa itseään sekä välittömiä ja jokapäiväisiä tarpeita. Viittominen on hidasta ja katkonaista. Käyttää eleitä ja/tai sormittaa tullakseen ymmärretyksi.</p>	
<p>SUJUVUUS</p> <p>Tuottaa irrallisia viittomia ja erittäin lyhyitä ja yksinkertaisia ilmauksia. Pysähtyy usein hakemaan viittomia ja saattaa korvata niitä sormittamalla tai eleillä/kuvailemalla tai käyttämällä muun viitotun kielen viittomia. Viittominen voi olla katkonaista ja hidasta.</p>	<p>JOUSTAVUUS</p> <p>Pystyy tuottamaan hyvin yksinkertaista kieltä silloin, kun on kyse välittömistä tarpeista ja hyvin tutuista aiheista.</p>	<p>KOHERENSSI/ SIDOSTEISUUS</p> <p>Pystyy liittämään tekstiin yhden tai pari kieliopillista sidoskeinoa käyttäen esimerkiksi osoituksia, vaikka teksti koostuu pääasiassa irrallisista ilmauksista. Tilankäyttöä, esim. paikantamista, esiintyy vain harvoin ilmauksissa.</p>
<p>VIITTOMAKIELISEN ILMAISUN TARKKUUS/ LAAJUUS</p> <p>Osaa yksittäisiä viittomia sekä lyhyitä ja yksinkertaisia ilmauksia, jotka liittyvät jokapäiväisiin yksinkertaisiin viestintätilanteisiin.</p>	<p>ARTIKULAATIO/ FONOLOGINEN HALLINTA JA RAKENTEIDEN TARKKUUS</p> <p>Osaa muutamia yksinkertaisia rakenteita ja fraaseina oppimia ilmauksia. Viittojan vähäisen tekstin ymmärtäminen vaatii vastaanottajalta viittomiseen totuttelemista ja ponnistelemista. Ilmeiden käyttö on hyvin vähäistä tai sitä ei ehkä juuri esiinny.</p>	<p>LUOVA VIITTOMINEN JA TIEDON VÄLITTÄMINEN</p> <p>Pystyy kertomaan hyvin lyhyesti ja yksinkertaisesti itseään koskevia ja muita ihmisiä koskevia asioita ja tapahtumia, esimerkiksi mitä joku tekee ja missä hän asuu. Puutteellinen kielen hallinta rajoittaa tiedon välittämistä.</p>

VIITTOMAKIELISEN KESKUSTELUN ARVIOINTIKRITEERIT

TASO 6 YLEISKRITEERIT	<p>Pystyy keskustelemaan sujuvasti ja tarkoituksenmukaisesti ilman, että kieli mitenkään rajoittaa vuorovaikutusta. Pystyy korjaamaan ilmaisuaan ja kiertämään vaikeudet sulavasti ja huomaamattomasti. Osaa ilmaista itseään erittäin sujuvasti ja spontaanisti myös monimutkaisissa ja vaativissa keskustelutilanteissa sekä pystyy ilmaisemaan täsmällisesti hienojakin merkitysvaihteita</p>	
SUJUUVUUS <p>Pystyy ilmaisemaan itseään erittäin sujuvasti, luontevasti ja epäröimättä pitkissäkin keskustelutilanteissa. Pysähtyy vain harvoin pohtimaan oikeaa viittomaa ilmaistakseen ajatuksensa tai löytääkseen sopivan esimerkin tai selityksen. Viittomisen nopeus ja rytmi ovat luontevia ja hallittuja</p>	JOUSTAVUUS <p>Pystyy joustavasti muotoilemaan ajatuksiaan uudelleen käyttäen erilaisia kielellisiä muotoja välttääkseen epäselvyyksiä ja osoittaakseen painotuksia. Osaa mukauttaa viittomiansa vastaanottajien ja tilanteiden mukaan ilman, että kieli mitenkään rajoittaa vuorovaikutusta.</p>	KOHERENSSI/ SIDOSTEISUUS <p>Pystyy tuottamaan sisällöltään ja muodoltaan johdonmukaista viittomista. Hallitsee luontevasti, monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti erilaisia keskustelun jäsentämistapoja ja sidoskeinoja.</p>
VIITTOMAKIELISEN ILMAISUN TARKKUUS/ LAAJUUS <p>Hallitsee erittäin laajan viittomiston. Käyttää johdonmukaisesti ja asianmukaisesti viittomakielelle ominaisia ilmauksia ja sivumerkitykset esiin tuovia ilmauksia (ironiaa, leikinlaskua). Pystyy ilmaisemaan hienopiakin merkitysvaihteita täsmällisesti. Osaa käyttää kiertoilmauksia monimutkaisissa ja käsitteellisissä asioissa luontevasti.</p>	ARTIKULAATIO/ FONOLOGINEN HALLINTA JA RAKENTEIDEN TARKKUUS <p>Osaa varioida artikulaatiota ja käyttää monimutkaisia lauserakenteita ilmaistakseen hienojakin merkitysvaihte-eroja ja korostaakseen keskustelun sujumisen kannalta tärkeitä asioita. Viittomisessa esiintyy vain joitakin satunnaisia lipsahduksia. Hallitsee monimutkaiset rakenteet ja ei-manuaaliset elementit johdonmukaisesti.</p>	VUOROVAIKUTUSTAITOT/ VIITTOMAKIELISEN KESKUSTELUN KULTTUURISIDON- NAISUUDEN HALLINTA <p>Osallistuu luontevasti vuorovaikutustilanteisiin. Osaa argumentoida hyvin ja pystyy pitämään vuorovaikutustilannetta yllä. Osallistuminen viittomakieliseen keskusteluun onnistuu suuressakin ryhmässä. Tuntee ja hallitsee hyvin viittomakielisen keskustelukulttuurin tapoja.</p>

**TASO 5
YLEISKRITEERIT**

Osaa käyttää kieltä joustavasti ja monipuolisesti sosiaalisiin tarkoituksiin, kuten jakamaan kokemuksia ja tunteuksia sekä ilmaisemaan huumorin eri sävyjä. Osaa ilmaista itseään sujuvasti ja spontaanisti. Joutuu vain harvoin hakemaan ilmauksia, mutta käsitteellisesti vaikeissa aiheissa voi esiintyä kielellistä epäröintiä tai kiertoilmausten käyttöä

SUJUUVUUS

Pystyy ilmaisemaan itseään luontevasti, sujuvasti ja spontaanisti. Vain käsitteellisesti vaikeissa aiheissa voi esiintyä kielellistä epäröintiä. Viittomisen nopeus ja rytmi ovat hyvät.

JOUSTAVUUS

Pystyy tavanomaisissa ja vieraamissakin keskustelutilanteissa muotoilemaan sanottavansa tilanteen muodollisuusasteen ja vastaanottajan mukaan.

**KOHERENSSI/
SIDOSTEISUUS**

Pystyy tuottamaan selkeää ja johdonmukaisesti etenevää viittomista. Osaa käyttää hyvin keskustelun jäsentämistapoja ja sidoskeinoja.

**VIITTOMAKIELISEN
ILMAISUN TARKKUUS/
LAAJUUS**

Hallitsee hyvin yleisiä aihepiirejä koskevan viittomiston. Löytää vaihtoehtoisia ilmaisutapoja ja joutuu vain harvoin turvautumaan ilmausten hakemiseen ja välttämisstrategioihin. Osaa vaihdella kielellistä ilmaisuaan ja valita sopivan tavan ilmaista ajatuksiaan selkeästi ja tilanteen vaatimalla tavalla tarvitsematta rajoittaa sanottavaansa. Pystyy ilmaisemaan täsmällisesti esimerkiksi varmuutta, epävarmuutta, luottamusta, epäilyä ja todennäköisyyttä.

**ARTIKULAATIO/
FONOLOGINEN HALLINTA
JA RAKENTEIDEN TARKKUUS**

Osaa varioida artikulaatiota ja käyttää lauserakenteita oikein ilmaistakseen merkitysvaihteiden eroja. Viittomisessa voi esiintyä joitakin epäluontevia muotoja. Hallitsee lähes kaikki rakenteet ja ei-manuaaliset elementit. Virheet ovat harvinaisia ja vaikeasti havaittavia, ja viittoja osaa yleensä korjata ne itse.

**VUOROVAIKUTUSTAITOT/
VIITTOMAKIELISEN
KESKUSTELUN
KULTTUURISIDON-
NAISUUDEN HALLINTA**

Osallistuu spontaanisti ja lähes vaihatta vuorovaikutustilanteisiin. Pystyy argumentoimaan lähes vaikeuksista. Tuntee ja hallitsee melko hyvin viittomakielisen keskustelukulttuurin tapoja. Osaa käyttää katsetta luontevasti vuorovaikutustilanteissa.

VIITTOMAKIELISEN KESKUSTELUN ARVIOINTIKRITEERIT

TASO 4 YLEISKRITEERIT	Selviää keskusteluista melko sujuvasti, spontaanisti ja täsmällisesti käsiteltäessä yleisiä, koulutukseen, ammattiin tai vapaa-aikaan liittyviä aiheita ja pystyy osoittamaan ymmärrettävästi ajatusten väliset suhteet. Selviää melko hyvin sekä virallisissa että epävirallisissa keskustelutilanteissa ja pystyy yleensä muotoilemaan tekstiään tilanteen mukaan.	
SUJUUVUUS Viittominen on sujuvaa. Pitkät tauot ovat harvinaisia, mutta epäröintiä esiintyy silloin tällöin rakenteita ja ilmauksia etsiessä. Pystyy keskustelemaan niin sujuvasti ja spontaanisti, että vuorovaikutus ei vaadi kummaltakaan osapuolelta ponnistelua. Viittomisen rytmi on pääosin hallussa.	JOUSTAVUUS Pystyy tavanomaisissa ja joskus vieraammissakin keskustelutilanteissa muotoilemaan sanottavansa tarkoituksen, vastaanottajan ja tilanteen mukaan. Pystyy sopeutumaan keskustelussa tavallisiin puheen aiheen, tyylin ja painotusten muutoksiin.	KOHERENSSI/ SIDOSTEISUUS Osaa käyttää melko hyvin erilaisia kielen sidoskeinoja osoittaakseen asioiden ja ajatusten väliset viittaus-suhteet sekä saadakseen aikaan selkeän ja johdonmukaisen tuotoksen. Pitkissä keskusteluissa voi esiintyä jonkin verran koherenssin puutetta.
VIITTOMAKIELISEN ILMAISUN TARKKUUS/ LAAJUUS Pystyy ilmaisemaan sanottavansa tarkasti ja melko yksityiskohtaisesti. Hallitsee useimpia yleisiä aihepiirejä koskevan viittomiston. Ilmaisussa voi olla epätarkkuuksia, mutta ne eivät estä ymmärtämistä. Osaa käyttää viittomakielelle ominaisia ilmauksia melko luontevasti ja monipuolisesti.	ARTIKULAATIO/ FONOLOGINEN HALLINTA JA RAKENTEIDEN TARKKUUS Artikulaatio on selkeää, vaikka viittomisessa on joskus puutteita. Hallitsee rakenteet suhteellisen hyvin. Rakenteissa ja ei-manuaalisissa elementeissä esiintyy vähäisiä puutteita, jotka eivät yleensä aiheuta väärinkäsityksiä.	VUOROVAIKUTUSTAITOT/ VIITTOMAKIELISEN KESKUSTELUN KULTTUURISIDON- NAISUUDEN HALLINTA Pystyy melko sujuvaan ja spontaaniin vuorovaikutukseen ja osaa jatkaa toisen puheenvuoroa. Hallitsee katseen käytön keskustelutilanteissa sujuvasti ja melko luontevasti.

TASO 3 YLEISKRITEERIT

Pystyy osallistumaan valmistautumatta tuttuja aiheita käsitteleviin keskusteluihin, jotka ovat itseä kiinnostavia tai jotka liittyvät viittojan arkielämään, esimerkiksi perheeseen, harrastuksiin, työhön, matkustamiseen ja ajankohtaisiin asioihin. Pystyy ilmaisemaan perustunteita ja reagoimaan tunteenilmauksiin. Tulee ymmärretyksi siitä huolimatta, että siirtää äidinkielen tai muiden kielten rakenteita ja viittomistoa/sanastoa kohdekieleen, ja artikulaatio saattaa olla selvästi ei-kohdekielenomaista.

SUJUVUUS

Pystyy ilmaisemaan itseään ymmärrettävästi, melko sujuvasti ja suhteellisen helposti ilman apua. Tauot, jotka johtuvat viittomien hakemisesta, ovat yleisiä etenkin pidemmissä yhtäjaksoisissa tuotoksissa. Käyttää joskus sanojen sormitusta puuttuvien viittomien tilalla. Viittomisen rytmin hallinnassa on vielä puutteita.

JOUSTAVUUS

Selviytyy arkipäivän keskustelutilanteista, mutta muodollisen ja epämuodollisen rekisterin erottaminen voi olla puutteellista. Pystyy hyödyntämään yksinkertaista kieltä joustavasti ja yleensä ilmaisemaan sanottavansa.

KOHERENSSI/ SIDOSTEISUUS

Pystyy yhdistämään ilmauksia yhtenäiseksi ja johdonmukaiseksi tuotokseksi, vaikka sidoskeinojen käyttö voi olla puutteellista tai toistavaa. Tilankäyttöä, esimerkiksi paikantamista ja monisuuntaisia viittomia, on nähtävissä arkipäivän keskustelutilanteissa

VIITTOMAKIELISEN ILMAISUN TARKKUUS/ LAAJUUS

Pystyy ilmaisemaan sanottavansa ymmärrettävästi. Ilmaisua on epätarkkaa ja toistavaa, kun kyseessä on vieras keskustelutilanne tai käsitteellinen asia. Hallitsee riittävän laajan viittomiston tullaan toimeen jokapäiväisen elämän keskustelutilanteissa (esim. perheen kanssa, töissä, harrastuksissa).

ARTIKULAATIO/ FONOLOGINEN HALLINTA JA RAKENTEIDEN TARKKUUS

Artikulaatio on selvästi ymmärrettävää, vaikka siinä on puutteita. Rakenteiden käyttö on kohdekielenmuokasta tutuissa tilanteissa. Vaativammissa tilanteissa rakenteiden käyttö on epäluontevaa, mutta viesti tulee kuitenkin ymmärretyksi. Ei-manuaalisten elementtien käytössä voi olla vielä puutteita.

VUOROVAIKUTUSTAIIDOT/ VIITTOMAKIELISEN KESKUSTELUN KULTTUURISIDON- NAISUUDEN HALLINTA

Pystyy ottamaan ja pitämään puheenvuoroja jokapäiväisen elämän vuorovaikutustilanteissa. Keskustelun ylläpitäminen voi olla joskus vaikeaa. Hallitsee katsekontaktin keskustelutilanteissa pääasiassa sujuvasti.

VIITTOMAKIELISEN KESKUSTELUN ARVIOINTIKRITEERIT

<h3>TASO 2 YLEISKRITEERIT</h3>	<p>Pystyy esittämään kysymyksiä ja vastaamaan kysymyksiin sekä vaihtamaan ajatuksia ja tietoja jokapäiväisistä aiheista tutuissa arkielämän tilanteissa. Selviää yksinkertaisista ja tavanomaisista lyhyistä keskustelutilanteista, kun keskustelukumppani auttaa ja korjaa tarvittaessa, mutta ymmärtää harvoin riittävästi pitääkseen keskustelua yllä.</p>	
<h4>SUJUVUUS</h4> <p>Pystyy tekemään itsensä ymmärteksi lyhyissä, aihepiireiltään tutuissa keskustelutilanteissa, vaikka tauot ja epäröinnit ovat hyvin tavallisia. Saattaa paikata kommunikaatiota sormittamalla tai eleillä/kuvailemalla tai käyttämällä muun viitotun kielen viittomia.</p>	<h4>JOUSTAVUUS</h4> <p>Pystyy käyttämään yksinkertaisia ilmauksia arkipäiväisissä keskustelutilanteissa.</p>	<h4>KOHERENSSI/ SIDOSTEISUUS</h4> <p>Pystyy yhdistämään yksinkertaisia lauseita käyttämällä muutamia kieliopillisia sidoskeinoja, kuten osoituksia ja ei-manuaalisia keinoja. Tilan ja suuntien käyttöä, esimerkiksi paikantamista, on nähtävissä jonkin verran.</p>
<h4>VIITTOMAKIELISEN ILMAISUN TARKKUUS/ LAAJUUS</h4> <p>Pystyy ilmaisemaan asiat yksinkertaisesti tutuissa rutiininomaisissa keskustelutilanteissa. Osaa käyttää suppeaa, konkreettisiin ja jokapäiväisiin tarpeisiin liittyvää viittomistoa. Vuorovaikutus vaatii vielä jonkin verran keskustelukumppanin tukea.</p>	<h4>ARTIKULAATIO/ FONOLOGINEN HALLINTA JA RAKENTEIDEN TARKKUUS</h4> <p>Artikulaatio ja/tai kielenhallinta ei ole kohdekielenomaista eikä aina täysin ymmärrettävää, mutta viesti kuitenkin välittyy. Käyttää joitakin yksinkertaisia rakenteita oikein, mutta perusrakenteiden käyttö on puutteellista. Ilmeiden käyttö voi olla hyvin vähäistä. Keskustelukumppani joutuu pyytämään toistoa aika ajoin.</p>	<h4>VUOROVAIKUTUSTAIDOT/ VIITTOMAKIELISEN KESKUSTELUN KULTTUURISIDON- NAISUUDEN HALLINTA</h4> <p>Pystyy osallistumaan lyhyisiin keskusteluihin ja joihinkin keskustelun osiin mutta ei pysty pitämään keskustelua yllä. Katseen käytössä on vielä puutteita.</p>

TASO 1 YLEISKRITEERIT

Osaa kysyä ja vastata yksinkertaisiin kysymyksiin, jotka käsittelevät hyvin tuttuja arkielämän tilanteita ja lähiympäristöä, sekä osaa käyttää tavallisimpia lyhyitä ja yksinkertaisia ilmauksia. Pystyy esittämään, tervehtimään ja hyvästelemään. Selviää kaikkein yksinkertaisimmista keskustelutilanteista, jos keskustelukumppani toistaa selkeästi ja hitaasti sekä muotoilee uudelleen sanottavansa.

SUJUVUUS

Pysähtyy usein hakemaan viittomia ja saattaa paikata kommunikaatiota sormittamalla tai eleillä/kuvailemalla tai käyttämällä muun viittotun kielen viittomia. Viittominen voi olla katko-naista ja hidasta.

JOUSTAVUUS

Pystyy vastaamaan yksinkertaisiin kysymyksiin ja repliikkeihin käyttämällä esimerkiksi fraaseina oppimiaan tavallisimpia ilmauksia.

KOHERENSSI/ SIDOSTEISUUS

Osaa liittää tuotokseen yhden tai pari kieliopillista sidoskeinoa käyttäen esimerkiksi osoituksia tai tilankäyttöä.

VIITTOMAKIELISEN ILMAISUN TARKKUUS/ LAAJUUS

Osaa yksittäisiä viittomia sekä lyhyitä ja yksinkertaisia ilmauksia, jotka liittyvät jokapäiväisiin yksinkertaisiin keskustelutilanteisiin. Osaa kysyä yksinkertaisia kysymyksiä ja vastata niihin, mutta vuorovaikutus vaatii paljon keskustelukumppanin tukea.

ARTIKULAATIO/ FONOLOGINEN HALLINTA JA RAKENTEIDEN TARKKUUS

Osaa muutamia yksinkertaisia rakenteita ja fraaseina oppimiaan ilmauksia. Puhutun kielen tai toisen viittomakielen vaikutus on selvästi havaittavissa huulio- ja/tai lausetasolla. Viittojan vähäisen tuotoksen ymmärtäminen vaatii keskustelukumppanilta totuttelemista ja ponnistelemista. Ilmeiden käyttö on hyvin vähäistä, tai sitä ei ehkä juuri esiinny.

VUOROVAIKUTUSTAIDOT/ VIITTOMAKIELISEN KESKUSTELUN KULT- TUURISIDONNAISUUDEN HALLINTA

Keskustelu onnistuu parhaiten, kun kyse on kasvokkaisesta kahdenkeskisestä vuorovaikutustilanteesta. Katseen käyttö keskustelussa vaatii totuttelemista ja ponnistelemista. Pystyy yksinkertaiseen vuorovaikutukseen

VIITTOMAKIELEN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO

TASO

6

Ymmärtää vaikeuksista kaikenlaista viittomista ja viitottuja verkkotekstejä. Viittojen kielelliset vaihtelut ja hienot tyylierot tuottavat harvoin vaikeuksia. Osaa ilmaista itseään erittäin sujuvasti monimutkaisissa ja vaativissa viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa. Pystyy ilmaisemaan täsmällisesti hienojakin merkitysvaihteita ja varioimaan viittomistaan tilanteeseen sopivalla tavalla.

TASO

5

Ymmärtää lähes kaikenlaista viittomista, keskustelua ja viitottua verkkotekstiä, mutta joskus ymmärtäminen voi vaatia ponnistelua, jos aihepiiri on vieras tai jos asioiden välisiin suhteisiin vain viitataan eikä niitä ilmaista täsmällisesti. Osaa ilmaista itseään sujuvasti erilaisissa viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa. Pystyy esittämään selkeän, yksityiskohtaisen kuvauksen monimutkaisestakin aiheesta, mutta käsitteellisesti vaikeat aiheet tai harvinaiset viittomat saattavat joskus tuottaa vaikeuksia.

TASO

4

Ymmärtää melko pitkää normaalitempoista viittomista yleisistä aihepiireistä tai katseltaessa viitottua verkkotekstiä, mutta yksityiskohtia saattaa jäädä ymmärtämättä. Selviää melko hyvin sekä virallisissa että epävirallisissa viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa. Pystyy esittämään ja perustelemaan mielipiteensä sekä osoittamaan ajatusten väliset suhteet ymmärrettävästi. Pystyy kuvailemaan näkemäänsä, kuulemaansa ja kokemaansa.

TASO

3

Ymmärtää normaalitempoista yhtäjaksoista viittomista, jos aihepiiri on tuttu ja liittyy jokapäiväiseen elämään. Ymmärtää keskeisen ajatuksen selkeästi ja melko normaalitempoisesta viitotusta verkkotekstistä. Pystyy esittämään suhteellisen sujuvasti kuvauksia tutuista, itseään kiinnostavista aiheista. Selviää tavallisimmissa arkielämän viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa, vaikkakin kielelliset ja/tai artikulaatiosta johtuvat puutteet toisinaan vaikeuttavat ymmärtämistä.

TASO

2

Ymmärtää hidasta ja selkeää viittomista, joka käsittelee jokapäiväisiä ja tuttuja asioita. Ymmärtää helposti tunnistettavia tietoja ja toimintaohjeita sekä yksityiskohtia tutuista ja helppotajuisista aiheista. Selviää yksinkertaisista ja tavanomaisista lyhyistä viestintä- ja vuorovaikutustilanteista, mutta viestin perillemeno edellyttää vastaanottajalta paljon tai vaatii keskustelukumppanin apua.

TASO

1

Ymmärtää hyvin hitaasta ja selkeästä viittomisesta perusilmauksia ja kuvailevia ilmauksia, jotka liittyvät suoraan omaan elämään tai koskevat välitöntä konkreettista ympäristöä. Ymmärtää joitakin asioita lyhyistä, selkeistä ja yksinkertaisista viesteistä ja tiedotuksista. Selviää kaikkein yksinkertaisimmissa viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa, mutta viittominen on hidasta ja katkonaista. Pystyy tuottamaan yksittäisiä viittomia sekä lyhyitä ja yksinkertaisia ilmauksia. Käyttää eleitä ja/tai sormittaa tullakseen ymmärretyksi.

346
25
1

ISBN 978-951-39-7674-3 (nid.)
ISBN 978-951-39-7675-0 (PDF)

Jyväskylän yliopisto/Soveltavan kielentutkimuksen keskus, Yleiset kielitutkinnot
www.jyu.fi/solki